

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 5/2025 vp)

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintäministeriöltä kirjallista lausuntoa otsikossa mainituista hallituksen esityksestä. Liikenne- ja viestintäministeriön nimeämänä asiantuntijana lausun asiassa seuraavaa:

Eduskunnan lakivaliokunnan käsiteltävänä olevassa laajassa hallituksen esityksessä (5/2025 vp) ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja 76 muuta lakia. Esityksen mukaan säännökset sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalasta, seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuudesta ja raukeamisesta sekä rahamääräisen saatavan perinnästä uudistettaisiin. Lisäksi uudistettaisiin rikosvahinkolain säännökset rikosvahinkokorvausten takautumisoikeudesta ja takaisinperinnästä. Muutosten tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää sääntelyä sekä parantaa viranomaisten edellytyksiä huolehtia sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöönpanotavien seuraamusten täytäntöönpanosta.

Lisäksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain säännökset henkilötietojen käsittelystä seuraamusten täytäntöönpanossa uudistettaisiin. Tavoitteena on parantaa sääntelyn yhteensopivuutta yleisen henkilötietosäätelyn kanssa. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2025.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan hallituksen esityksessä on esitetty vahvat perustelut lainsäädäntöä uudistamiselle. Sakon täytäntöönpanosta annettu laki on ollut voimassa lähes 20 vuotta. Tänä aikana lakiin on tehty huomattava määrä muutoksia eikä lain muutostarpeita ole kokonaisvaltaisesti arvioitu.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää lakivaliokunnan huomiota seuraaviin hallituksen esityksestä ilmeneviin seikkoihin:

Hallituksen esityksen mukaan useat sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät hallinnolliset maksusanktiot pannaan tällä hetkellä täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (708/2007) mukaan. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädännöstä voidaan näiltä osin mainita ylikuormamaksusta annetussa laissa (51/1982) tarkoitettu ylikuormamaksu sekä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 333 §:ssä tarkoitettu teleyrityksen seuraamusmaksu ja 334 §:ssä tarkoitettu televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan seuraamusmaksu.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan on tärkeää, että maksusanktioiden täytäntöönpanomenettely on mahdollisimman selkeää ja yksinkertaista. Se ei ole yksinkertaista, jos samankaltaisia maksusanktioita pannaan täytäntöön eri menettelyissä. Tämän vuoksi on asianmukaista hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla se, että Oikeusrekisterikeskus panee täytäntöön maksusanktiot mahdollisimman kattavasti sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaan.

Hallituksen esityksen 1. lakiesityksen 1 §:ssä säädettäisiin kuten nykyisin niistä seuraamuksista, joiden täytäntöönpanossa sovelletaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Seuraamukset on ryhmitelty pykälässä viiteen momenttiin.

Hallituksen esityksen 1. lakiesityksen 1 §:n 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitkä rikosoikeudelliset rangaistukset pantaisiin täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaan. Tällaisia rangaistuksia olisivat rikesakko, sakko, yhteisösakko ja kurinpitosaakko. Momentti kattaisi rikoslain 6 luvun 1 §:ssä mainitut rahanääräiset rangaistuslajit. Momenttiin valittu sääntelymalli vastaisi voimassa olevaa sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, mitkä hallinnolliset maksuseuraamukset pantaisiin täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla. Momentti olisi laadittu luettelon muotoon. Se sisältäisi 55 kohtaa, joihin olisi sisällytetty huomattava määrä erilaisia hallinnollisia seuraamus-, laiminlyönti- ja rikkomusmaksuja.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää lakivaliokunnan huomiota siihen, että hallituksen esitykseen valitun sääntelymallin vuoksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia joudutaan muuttamaan usein hallinnollisten sanktiomaksujen lisääntyessä. Parhailleen eduskunnan käsiteltävänä on käsillä olevan hallituksen esityksen lisäksi kolme hallituksen esitystä, joissa esitetään neljää uutta hallinnollista maksusanktioita:

- laiksi kyberturvallisuudirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 57/2024 vp) esitetään sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia täydennettäväksi seuraamusmaksulla
- laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi (HE 205/2024 vp) täydennettäväksi laiminlyöntimaksulla
- laiksi EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta (213/2024 vp) täydennettäväksi virhemaksulla ja kahdella seuraamusmaksulla

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttiin samanaikaisesti esitettävien muutosten yhteensovittaminen lainvalmistelussa ja myöhemmin eduskunnassa voi olla hankalaa erityisesti silloin, jos lakiesityksiä käsiteltiin monessa eduskunnan valiokunnassa samaan aikaan. Riski on tällöin se, että muutokset hyväksytään väärässä järjestyksessä. Riskin toteutuessa lakiesityksillä tavoitellut vaikutukset eivät toteudu ja joudutaan mahdollisesti korjaaviin lainsäädäntötoimiin.

Kuten edellä on todettu, 1. lakiehdotuksen 1 §:n 1 momenttiin esitettävien rikosoikeudellisten seuraamusten sääntelymalliksi ei esitetä yksityiskohtaista laki- ja pykäläkohtaista luetteloa. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan tällaisesta yksinkertaisemmasta sääntelymallista ei ole aiheutunut ongelmia rikosoikeudellisten maksuseuraamusten täytäntöönpanon kannalta. Hallituksen esityksestä ei myöskään ilmene, miksi 1 §:n 1 momentin ja 2 momentin sääntelymallit ovat erilaiset.

Liikenne- ja viestintäministeriö mukaan myös 1 lakiesityksen 1 §:n 2 momentti voisi olla mahdollista muotoilla 1 momentin kaltaisella yksinkertaisemmalla tavalla, jolloin pykälästä tulisi myös suppeampi ja helpommin hallittava. Yksinkertaisempaa sääntelymallia puoltaa myös se, että maksusanktion täytäntöönpanosta sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaan säädetään joka tapauksessa asianomaisen maksusanktion substanssilaissa (esimerkiksi liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta tieliikennelaissa, ajoneuvolaissa tai vesiliikennelaissa).

Kimmo Kiiski
Lainsäädäntöjohtaja